

Hvordan opfører mennesker og kører sig overfor hinanden?

Af Steen Søgaard. Foto Allan Høxbroe.

Da Hellebæk Kohave i 2001 blev overtaget af (daværende) Skov- og Naturstyrelsen, skete der en ændring af driften på området. Skovrideren på (daværende) Kronborg Statsskovdistrikt, Henrik Vinter, havde en vision om at få omdannet græsmarkerne til overdrev. Værktøjet til dette skulle være kvæg. Distriktet satte hegn op, og på den sydlige del græsser nu skotsk højlandskvæg hele året, på den nordlige del kvier af vistnok dansk malkerace i sommerhalvåret.

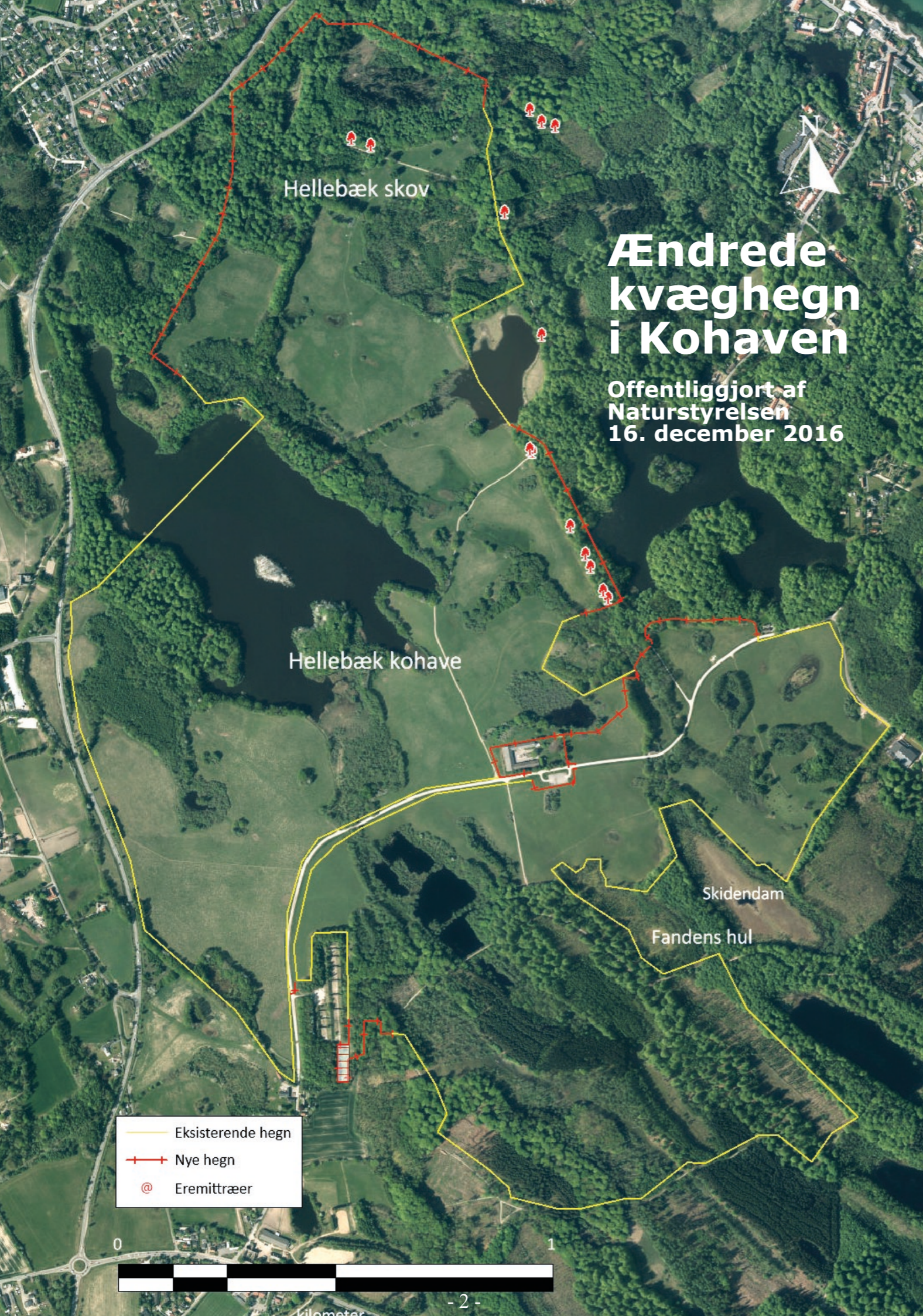
Det har betydet, at vi besøgende nu og da skal passere en ko eller færdes mellem flokke af køer. De og vi skal finde ud af at forliges, når vi krydser hinandens veje. På mine mange ture ud i kohaven, på cykel og som gående, har jeg først og fremmest oplevet køerne som værende ligeglade overfor mig, men også ind i mellem som nysgerrige, men lidt ængstelige væsener. De sidstnævnte karaktertræk oplever jeg især hos kvierne. Det betyder, at når man passerer dem, bevæger man sig med jævne og rolige bevægelser, uden bratte sving og følger i øvrigt de henstillinger, som findes på skiltene ved alle indgange til kohaven. Jeg lægger fx aldrig min cykel ned i græsset, når jeg forlader den, men stiller den pænt tæt op af et træ, så jeg undgår, at en eller flere køer "i distraktion" træder på cyklen.

Jeg har aldrig selv været ude for eller hørt om, (heller ikke, når jeg har talt med distrik-

tet om sagen) alvorlige episoder direkte mellem kvæg og mennesker. Mødet hest – ko kan vistnok skræmme hesten og dermed involvere mennesker. Jeg har selv engang set en rytterløs hest, hvor hesten havde smidt rytteren af ved et overraskende møde med en flok køer. Så ryttere skal formodentlig altid være ekstra forsigtige. Hunde skal som bekendt holdes i snor, så mødet hund - ko bør ikke være noget problem.

Men det er bestemt beklageligt, at valget af kvæg som naturplejer har reduceret nogle menneskers mulighed for at besøge kohaven. Jeg har i årenes løb mødt besøgende, der undgår at færdes i kohaven de steder, hvor kvæget græsser hele året, eller som bliver væk fra maj til november, hvor kvæget er til stede på alle græsmarkerne. Mennesker, der måske af natur, tidligere uheldige oplevelser eller udvikling af mere eller mindre fobi overfor køer, eller hvad ved jeg, ikke kan komme mere. Det er en følge af græsning som plejeform og ikke fx høslet. Græsning er en god form for naturpleje, da den giver et mere varieret plante- og dyreliv end høslet, der rammer al vegetation. En fortsat god, men mere udbygget og regelmæssig information om kvæget og dets adfærd ønskes. Når der laves ændringer i hegnning, når der byttes rundt på kvægracer eller på arealer med henholdsvis sommer- eller helårsgræsning. Måske kan det hjælpe nogle af disse potentielle besøgende i Hellebæk Kohave.

Ændrede kvæghegn i Kohaven

Offentliggjort af Naturstyrelsen 16. december 2016

Derfor flytter Naturstyrelsen hegn i Kohaven

Naturstyrelsen skriver om hensigten med den seneste tids omfattende flytning af hegn ind i Hellebæk Skov:

Hellebæk Kohave udvides ind i Hellebæk Skov, så en stor del af de lysstillede gamle egetræer indgår i hegningen. Kreaturerne skal være med til at holde området lysåbent og forhindre opvækst omkring træerne. Der er knyttet stor biodiversitet til græsningsskov og randområderne mellem lysåben natur og skov.

Der græsser både skotsk højlandskvæg og jersey kvier, og det er planen, at kreaturerne skal flytte rundt mellem arealerne, således at der på sigt veksles mellem vintergræsning og udelukkende sommergræsning på de enkelte arealer. Der er opsat klaplåger i det nyhegnede område, og der opsættes skilte, der viser heg-

ningens omfang.

Gamle egetræer får mere lys og varme til glæde for eremit-billen

Den yderst sjældne bille eremit lever i gamle lysåbne løvskove med masser af dødt ved.

Typisk lever den varmekrævende eremit i egetræer med sprækker og afknækkede grene, men andre gamle løvtræer kan også bruges. Eremiten lever som larve i ca. 3 år inde i træet, før den forvandles til bille. Billen er en af Danmarks største, og kan blive op til 3 cm lang. Den spredes kun 300 meter og er derfor dybt afhængig af levesteder i nærheden af udklækningsstedet. Derfor er der nu ryddet omkring ca. 13 af disse gamle kæmper (markeret røde på kortet - red.) for at give lys og varme og dermed nye levesteder for billen.

Nyt Fandens Hul skal redde dværgvandnymfen

Tekst og foto Allan Høxbroe.

Det er ikke hver dag, man kan være med til at redde en art fra udryddelse i Danmark. Men det ser nu ud til at lykkes for Kohavens Venner, efter årelangt pres på Naturstyrelsen.

Styrelsen har i vinter efterkommet vore drømme og gravet et nyt vandhul for den ekstremt sjældne guldsmed dværgvandnymfe i

Teglstrup Hegn.

Så håber vi bare, at guldsmedene flytter med fra det gamle Fandens Hul - den ganske lille sø, der ses som en mørk streg til højre i baggrunden på billedet. Søens bredder flyder gængende oven på vandet og er nu tæt på at gro helt sammen. Med fem meter dybt iskoldt vand neden under, så bliv væk.

Har du lyst til at være aktiv i arbejdet med at bevare Hellebæk Kohave og formidle dens kvaliteter til andre?

Af Steen Søgaard. Fotos Allan Høxbroe.

Kohavens Venner søger medlemmer og suppleanter til bestyrelsen. Kunne det være noget for dig? Vi har en meget åben og demokratisk arbejdende bestyrelse. Du kan komme til at beskæftige dig med det, der interesserer dig indenfor vores område og bruge den tid, du nu vil afsætte.

Du kan arbejde med naturbeskyttelse fx med at sikre vores guldsmede, sommerfugle, rovfugle og andre truede dyr. I samarbejde med myndighederne kan du få indflydelse på græsningsen med kreaturer, tilgroningen af græsmarkerne, skarverne og meget andet.

Du kan være med til at planlægge, lede og deltage i ture i Hellebæk Kohave - og udenfor fx plante-, svampe-, ferskvands- og fugleture eller ture med et kulturelt indhold. Målgrupper er dels vores egne medlemmer, dels skoleklasser, børnehaver og grupper af flygtninge.

Du kan deltage i produktionen af vores nyhedsbrev, og som forening har vi selvfølgelig også nogle administrative opgaver i form af regnskab, medlemskartotek, medlemsbesva-

Møder med myndighederne hører til opgaverne.

relser m.m., som skal løses.

Og så kan det jo være, at du selv kan pege på andre nye opgaver, du kunne have lyst til beskæftige dig med. Vi er meget åbne overfor nye tiltag.

Er du interesseret, så mød op til vores generalforsamling søndag den. 12. marts kl. 14 på Hellebæk Avlsgård eller send en mail - eller ring til mig. Jeg håber, vi ses.

Steen Søgaard, formand for Hellebæk Kohaves Venner

Kohavens afgangende formand Steen Søgaard byder velkommen til én af foreningens mange ture.

Der er fuld gang i arbejdet med nationalparken Kongernes Nordsjælland

Blandt hundreder af smukke steder i den kommende nationalpark er Ræveskiftet sydvest for Hornbæk, der har græssende køer ind i skov ligesom Kohaven OG en rigdom af spændende overdrevsblomster.

Af Poul Erik Pedersen. Foto Allan Høxbroe.

Den 2. november 2016 gav Miljø- og fødevareministeren kommunerne mulighed for at komme med et revideret forslag til afgrænsning for hele nationalparken.

Det reviderede forslag til afgrænsning vil danne grundlag for ministerens forslag til en bekendtgørelse for nationalparken.

I løbet af sommeren/efteråret vil forslaget til bekendtgørelsen komme i offentlig høring i 16 uger. Der vil blive afholdt borgermøder og en gang i 2018 politisk beslutning om oprettelse og bestyrelsens sammensætning, samt indvielse af nationalparken.

Den 1. februar 2017 var der frist for yderligere tilmelding for lodsejere til deltagelse i den fremtidige nationalpark. I tiden op til

denne dato har de 5 nordsjællandske kommuner og andre instanser arbejdet på at få flere arealer med i nationalparken.

Mere end 100 lodsejere har meldt sig som interesseret i at være med i nationalparken.

Kommunernes medarbejdere med flere har været i kontakt med lodsejere omkring de arealer, hvor de sammenhængende arealer har været tyndt besat. Det har i flere tilfælde været positive tilkendegivelser. Derudover har mange private lodsejere sagt ja til at være med, samt golfbaner og spejdergrunde. Desværre kan alle 100 lodsejere ikke komme med i første omgang, idet mere end halvdelen af dem ligger i områder, hvor sammenhængen ikke er til stede. De får chancen igen om 6-8 år, når den kommende nationalparkplan skal revideres igen.

Ekspertter: For mange køer og fodring af dem forarmer Kohaven

Tekst og foto Allan Høxbroe.

Hellebæk Kohave har gennem det sidste par måneder været genstand for en større debat på Facebook. Ikke pjank og brok, som mange nok forbinder Facebook med, men seriøs og velunderbygget kritik. Både i særlige grupper om biodiversitet, på enkeltpersoners egne sider og i Natur Helsingør, som vores forening tog initiativ til i efteråret sammen med andre grønne foreninger i kommunen.

Det seriøse understreges af ansete deltagere som Martin og Michael Stoltze, Morten D.D. Hansen, Rasmus Ejernæs, Rune Engelbreth Larsen samt ikke mindst vores lokale kapacitet, biologen Thor Hjarsen i Ålsgårde.

Problemet er det skotske højlandskvæg,

som går frit omkring hele året på knap en halv kvadratkilometer græsslette syd for Hellebækvej. De æder al blomsterrigdom væk.

Ingen har kritiseret køerne nord for vejen, som kun er ude om sommeren. Dog har hele Kohaven påfaldende få interessante planter, siger både botanikere og Naturstyrelsen.

For mange dyr og skadelig fodring

Fagfolkenes påstand er, at vi har alt for mange køer. Derfor sulter dyrene om vinteren, med mindre man fodrer dem. Så det gør man - og den er gal.

De robuste dyr kunne nemlig sagtens klare sig selv gennem vinteren. Bare man ikke holdt så mange af dem på den begrænsede plads.

Stop vinterfodringen, for ellers kan kvægejeren opretholde en hel hær af køer, der bider alt grønt ned til ren golfbane hver sommer, siger eksperterne.

Det bliver desuden kødproduktion og ikke som påstået naturpleje, hvor kvæg og andre græssere faktisk kan gøre underværker.

Græsning udpiner jorden for næring, så den vilde naturs mange nøjsomme planter får en chance, og grådige planter ikke tager over.

Hvis derimod et hav af køer æder alt i bund, er der ingen blomsterrigdom, ingen værtsplanter for sommerfugle, ingen spændende insekter og mindre bytte at fange for fuglelivet.

Hvor mange køer kunne være nok?

Gnisten til debatten på Facebook var en video i december fra Morten D.D. Hansen om et helt eventyr af natur skabt med græssende dyr, der udtrykkeligt ikke fodres om vinteren og ikke uden videre bliver for mange.

Eksemplet var et område midt i Nationalparken Mols Bjerger, og hold nu fast:

Hvor Kohavens sydlige halvdel har 135 til 150 skotske højlandskøer på knap en halv kvadratkilometer, så klarer man naturplejen på et tre gange større område på Mols med blot 13 galloway-køer og 12 vildheste-ponyer.

Og et andet eksempel: Jægerspris Skydeteræn skaber fornem artsrigdom med blot tre tyre af skotsk langhorn på 9 hektar, svarende til at vi kunne klare os med 47 på Kohavens sydlige halve kvadratkilometer.

Et hjørne af Kohaven nærmest Hellebæk kan blive det første forsøgsområde for flere vilde blomster. Netop i dette område er der flere gange fundet en sjældnen orkide, skov-gøgelilje, som ses her. Foto med tilladelse af Jimmy Lassen, dk-orkideer.dk.

Ikke firkantede tal

Man kan mene, at tallene ikke skal tages så nøjagtigt, fordi det kan variere med områdernes karakter og den lokale opbakning til at få større artsrigdom på den græssede natur. Nogle synes ligefrem, at golfbaner er pænere end vilde blomster.

Der må også tages hensyn til, at køerne skal modvirke, at træer får fodfæste på græsgangene. I Kohavens åbne område må der nemlig kun gro spredte trægrupper og enkelttræer, siger fredningskendelsen.

Nu skifter naturstyrelsen politik

Men det er altså en velunderbygget kritik, der nu lyder mod vores overvældende mange køer og vinterfodringen af dem, og Naturstyrelsen har fulgt debatten.

Derfor kontaktede man os i februar og lovede nye tider med flere mulige løsninger.

Problemet var opstået på grund af en alt for gammel aftale med kvægavlerne, fik vi at vide, og fordi kvæget har formeret sig vel rigeligt.

Skal vi have en plan for bedre artsrigdom?

Selvom vinterfodringen skulle stoppe og køerne blive færre, så kommer naturens fulde blomsterflor desværre ikke lige tilbage efter

Så meget levner køerne syd for Hellebækvej.

menneskers indgreb, viser erfaringen.

Derfor skal der sandsynligvis mere til, end at sende køerne væk fra lidt blomstereng om sommeren, eller sende dem hjem til fodring om vinteren.

Man kan dybdepløje et mindre areal for at se, hvad undergrunden gemmer af naturlige blomsterfrø fra fortiden. Måske ikke meget.

Man kan plante græstørv ud med frø fra fine naturområder i nærheden, eller lægge hø ud med frø fra høslæt taget tilsvarende steder.

Det kunne til en start ske langs den planlagte nye cykelsti gennem kohaven. Men nøje styret af biologer. Ellers får vi uantentisk natur.

Prøv derfor de mindst indgribende muligheder først, siger eksperterne.

Aktivitetskalender 1. halvår 2017

Traneture i Kohaven

Søndag den 19. marts 2017 kl. 13.00

Søndag den 26. marts 2017 kl. 14.00

Kom med på en af vores lokale traneture i Kohaven. Turene vil vare 2-3 timer afhængig af, hvor godt fugletrækket er den pågældende dag. Vi vil gå en lille tur ud i Kohaven og spejde efter traner og rovfugle, som netop nu flyver nordpå. Hvis vinden er i øst, er der rigtig gode chancer for at se flokke af traner flyve forbi i løbet af eftermiddagen. Er vi heldige, kan vi også se rovfugle, der trækker forbi. Det kan være musvåger, glenter, spurvehøge, fiskeørne og måske den sjældne havørn. Svinger fugletrækket, går vi en tur ned og kigger på kolonien af skarver i Bøgeholm Sø.

Turledere: Peter Rodemann/Steen Søgaard

Mødested: Hellebæk Avlsgård

Kikkert kan lejes for kr. 10,-

Gratis for medlemmer, andre kr. 20,-

Naturfotoudstilling i påsken

Skærtorsdag den 13. til mandag den 17. april på Avlsgården dagligt kl. 14 til 16, dog lukket lørdag den 15. april OBS.

Velkommen til et glas vin ved ferniseringen skærtorsdag kl. 14 og til en fototur med Kohavens Naturfotoklub forinden - kl. 12,30 fra Avlsgården. Gummistøvler anbefales.

Kom og se snesevis af op til én meter brede billeder fra Helsingørs grønne baghave og det øvrige Nordsjælland. Ikke-medlemmer 20 kr.

Introduktionscykeltur til Teglstup Hegn og Kohaven

Søndag den 16. april kl. 10,15 fra Hellebæk Station. Cykel med toget 10:14 gratis! Tre timer i gummistøvler med spændende afstikkere og tid til madpakken. Turleder Allan Høxbroe. Ikke-medlemmer 20 kr.

Hellebæk Kohaves Venner

Indkaldelse til generalforsamling!

Velkommen til generalforsamlingen, som vi afholder

Søndag den 12. marts, 2017 kl. 14.00 på Hellebæk Avlsgård,
Hellebækvej 87.

Mødet afholdes i mandskabslængen, som er bygningen mod nord.
Der vil blive serveret en let forfriskning.

Generalforsamlingen indledes med et foredrag om naturfotografering af Klavs Nielsen. Klavs er biolog og har de senere år fordybet sig i at fotografere naturen med særlige digitale teknikker. Overskrifterne er 'En fotooptagelse er altid en fortolkning'- så der er ingen grænser og 'For hjernen er alting skarpt - har du nogensinde set en flue med uskarpe ben eller vinger? Det handler om at fortolke naturen, som hjernen ser den - eller snarere om, hvordan hjernen har lyst til at fortolke naturen. Mange af Klavs' fotos er fra Kohaven eller Teglstrup Hegn.

Derefter går vi over til den egentlige generalforsamling. Se dagsorden i den tidligere udsendte invitation på mail eller på hjemmesiden www.kohavensvenner.dk - eller Facebook-grupperne Kohavens Venner og Natur Helsingør.

Eremit-træet med den sjældne bille i
Hammermølle Skov. Foto Allan Høxbroe.

Hellebæk Kohaves Venner

www.kohavensvenner.dk

Facebook: Hellebæk Kohavens Venner

**Kontingent 65 kr. til konto 1551-
10015413 eller på MobilePay til
42400205 Allan Høxbrie.**

Kontakter og mailadresser:

Formand Steen Søgaard steogmag@hotmail.com

Kasserer Peter Rodemann,
rodemannpeter@mail.tele.dk

Ansvarshavende redaktør Allan Høxbroe,
tlf. 38281510, allanhoexbroe@gmail.com

Tryk PhotoCare v/Jens Clemmensen,
Torvegade 3, 3000 Helsingør

*Hjælp os med at spare den store portoud-
gift: Skriv til os om kun at få nyhedsbrevet
på mail.*